

RR Mechatronics
Masters of Measurement

R&R Mechatronics International B.V.
Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	7
Algemene informatie	7
Activiteiten.....	7
Marketing en distributie	7
Onderzoek en ontwikkeling	8
Financiën.....	8
Financiële informatie	8
Financiële prestatie indicatoren.....	9
Voornaamste risico's en onzekerheden	10
Financiële instrumenten.....	10
Financiering	11
Continuïteit	11
Organisatie	13
Personeelsaangelegenheden	13
Informatievoorziening en automatisering.....	13
Interne beheersing van processen en procedures, risicomanagement en kwaliteitsbeheersing.....	13
Maatschappelijke aspecten van ondernemen	14
Toepassing gedragscodes.....	14
Personeelsbezetting	15
Vooruitzichten.....	15
Geconsolideerde balans per 31 december.....	17
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over januari tot en met december.....	18
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over.....	19
Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2022	20
Algemeen	20
Verslaggevende entiteit en relatie met moedermaatschappij(en)	20
Verslaggevingsperiode	20
Toegepaste standaarden	21
Continuïteit	21
Toepassing van artikel 2:402 B.W.	23

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling	23
Algemeen	23
Presentatie- en functionele valuta	24
Gebruik van schattingen	24
Grondslagen voor consolidatie	25
Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta's	25
Financiële instrumenten	26
Immateriële vaste activa	27
Materiële vaste activa	29
Financiële vaste activa	30
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	31
Vorraden	32
Vorderingen	33
Liquide middelen	33
Eigen vermogen	33
Agio	33
Voorzieningen	34
Langlopende schulden	35
Kortlopende schulden	35
Opbrengstverantwoording	35
Personeelsbeloningen	36
Leasing	39
Overheidssubsidies	40
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten .40	
Belastingen	41
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen	42
Kasstroomoverzicht	42
Gebeurtenissen na balansdatum	42
1. Immateriële vaste activa	43
2. Materiële vaste activa	44
3. Financiële vaste activa.....	44
Latente belastingvorderingen	45

Vorderingen op participanten	45
4. Voorraden.....	45
Onderhanden werk	45
Gereed product en handelsgoederen	45
5. Vorderingen	46
Vorderingen op handelsdebiteuren	46
Te vorderen belastingen	47
Overige vorderingen	47
Overlopende activa	47
6. Liquide middelen	47
7. Groepsvermogen	48
8. Voorzieningen.....	48
Voorziening latente belastingverplichtingen	49
Voorziening garantieverplichtingen	49
Voorziening groot onderhoud	49
9. Langlopende schulden.....	49
Obligatielening	50
Corona overbruggingslening	50
Schulden aan kredietinstellingen	51
Convenanten	52
Schulden aan participanten	52
Loonheffing	52
10. Kortlopende schulden.....	52
Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen	53
Overige schulden en overlopende passiva	53
11. Financiële instrumenten.....	53
Algemeen	53
Kredietrisico	54
Renterisico en kasstroomrisico	54
Liquiditeitsrisico	55
Reële waarde	55
12. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	56

Meerjarige financiële verplichtingen	56
13. Brutomarge.....	56
14. Lonen en salarissen	56
Personeelsbestand	57
15. Sociale lasten en pensioenlasten	57
16. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa.....	58
17. Overige bedrijfskosten.....	59
18. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	59
19. Rentelasten en soortgelijke kosten	59
20. Belastingen	59
21. Gebeurtenissen na balansdatum.....	60
Enkelvoudige balans per 31 december	62
Enkelvoudige winst- en verliesrekening over januari tot en met december.....	63
Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2022.....	64
Algemeen.....	64
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling	64
Financiële instrumenten	64
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	64
Resultaat deelnemingen	64
22. Immateriële vaste activa	65
23. Financiële vaste activa.....	66
24. Vorderingen	67
Vordering op groepsmaatschappijen	67
25. Eigen vermogen.....	68
Geplaatst kapitaal	69
Agio	69
Reserve omrekeningsverschillen	69
Andere wettelijke reserves	69
Overige reserves	70
Onverdeeld resultaat	70
<i>Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2021</i>	70
<i>Voorstel tot resultaatbestemming 2022</i>	70

Garantievermogen	70
26. Voorzieningen.....	71
Voorziening latente belastingverplichtingen	71
27. Langlopende schulden.....	71
Obligatielening	72
Schulden aan participanten	72
Loonheffing	73
28. Kortlopende schulden.....	73
Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen	73
Overige schulden en overlopende passiva	74
29. Financiële instrumenten.....	74
Algemeen	74
Kredietrisico	74
Renterisico en kasstroomrisico	74
Liquiditeitsrisico	75
Reële waarde	75
30. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.....	75
Meerjarige financiële verplichtingen	75
Fiscale eenheid	76
31. Personeelskosten en aantal werknemers.....	76
32. Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen.....	77
33. Bezoldiging van bestuurders en commissarissen.....	77
34. Gebeurtenissen na balansdatum.....	77
Overige gegevens.....	78
Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming.....	78
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	79

Bestuursverslag

De directie van R&R Mechatronics International B.V. biedt hierbij haar bestuursverslag aan voor het boekjaar dat geëindigd is op 31 december 2022.

Algemene informatie

Wij zijn een medisch technologiebedrijf dat gespecialiseerd is in in-vitro diagnostische oplossingen.

Wij noemen onszelf *Masters of Measurement*:

*We, the team of RR Mechatronics, believe that every patient deserves the right diagnosis and care.
Focusing on hematology, we help to provide precise and accurate laboratory measurements.
By developing, producing, selling and servicing state-of-the-art medical technology solutions.*

Onze instrumenten worden gebruikt in laboratoria van ziekenhuizen, commerciële laboratoria en researchlaboratoria (bijvoorbeeld van universiteiten). Wij zijn actief in meer dan 40 landen in Europa, Azië, Afrika, het Midden-Oosten en Noord- en Zuid-Amerika.

Wij maken onderdeel uit van een groep van bedrijven. Aan het hoofd van de groep staat R&R Mechatronics International B.V. De groep bestaat verder uit de volgende drie vennootschappen:

- Mechatronics Instruments B.V.
- RR Mechatronics Manufacturing B.V.
- Mechatronics USA LLC

Activiteiten

Marketing en distributie

De omzet in Starrsed instrumenten is gestegen in 2022. De omzet in 2021 werd negatief beïnvloed door de corona crisis. De stijging van de omzet die in het 2^e halfjaar van 2021 al was ingezet heeft zich in 2022 doorgezet.

In 2021 zijn een aantal trials bij medicijnfabrikanten die medicijnen tegen sikkelcelziekte ontwikkelen gestart. De Lorrca OxygenScan kan de ernst van sikkelcelziekte meten en wordt in deze trials gebruikt. De verkopen van de Lorrca zijn

gedaald in 2022. De omzet in 2022 werd negatief beïnvloed door vertraging van marktintroductie van optimalisatie van het bestaande instrument. Deze introductie zal plaatsvinden in eerste helft 2023 waarna een sterke groei van Lorrca instrumenten verwacht wordt in 2023.

In december 2021 hebben wij de eerste batch van 32 stuks Reagents Production Instrumenten (RPI) kunnen uitleveren. Gedurende 2022 hebben wij 148 stuks van dit instrument verkocht. De omzet in dit instrument is dus ruim verviervoudigd.

De omzet recurring business (reagents, controlebloed, onderdelen) is gelijk gebleven ten opzichte van 2021.

Onderzoek en ontwikkeling

R&R Mechatronics International B.V. is als medical technology company actief in de markt voor medical devices. Wij zien belangrijke mogelijkheden om in huidige en opkomende markten met moderne instrumenten succesvol te zijn. Het ontwikkelen van instrumenten is een kerntaak van ons bedrijf. R&R Mechatronics International B.V. voert momenteel een belangrijk investeringsprogramma door waarin verschillende nieuwe instrumenten worden ontwikkeld. Hiervoor wordt geïnvesteerd in R&D engineers, instrumenten en kennis. Bij het doen van Onderzoek en Ontwikkeling hoort met regelmaat ook het doen van ontdekkingen. Sommige ontdekkingen worden gepatenteerd.

In 2022 heeft de onderneming de prioriteit van de ontwikkeling van nieuwe instrumenten en de doorontwikkeling van de Lorrca gecontinueerd. Om betere focus te krijgen op de ontwikkeling van de Starrsed-lijn is in december 2022 besloten de ontwikkeling niet meer als één allesomvattend project uit te voeren maar het project in kleinere deelprojecten op te splitsen. Dit zal naar verwachting resulteren in een verkorting van de doorlooptijd en een betere aansluiting bij de marktvrage. De opsplitsing in kleinere deelprojecten heeft als gevolg dat een gedeelte van de geactiveerde kosten in de toekomst geen positieve kasstroom voort zal brengen. De waarde van deze geactiveerde kosten bedraagt € 2,8 miljoen en is in 2022 als waardeverandering ten laste van de winst- en rekening gebracht.

Om de investeringen in deze ontwikkelingen en professionalisering van onze diensten en capabilities verder mogelijk te maken is door de aandeelhouders in het eerste halfjaar in verschillende tranches kapitaalstortingen ter grootte van totaal € 3,3 miljoen gedaan.

Financiën

Financiële informatie

De omzet in 2022 is gestegen ten opzichte van het vorig boekjaar. De marge laat ook een stijging zien. Naast deze stijging van de marge staat ook een stijging van de bedrijfskosten wat heeft geleid tot een daling van het bedrijfsresultaat. De stijging van de overige bedrijfskosten is met name veroorzaakt door eens stijging van de lonen en salarissen als gevolg van een toename van het aantal personeelsleden en

minder ontvangen overheidssubsidies. Deze ontwikkelingen gecombineerd hebben geleid tot een EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization) van € 0,4 miljoen tegenover € 1,0 miljoen in 2021. In 2022 hebben wij een netto resultaat gerealiseerd van negatief € 3.498k tegenover negatief € 119k in 2021. Het netto resultaat is negatief beïnvloed door de stijging van de afschrijvingen. In 2022 zijn wij begonnen met het afschrijven van de geactiveerde kosten van het RPI project, waarvan de verkopen zijn gestart in december 2021. Daarnaast hebben wij december 2022 is besloten om het project voor de ontwikkeling van de nieuwe bezinkingsinstrumenten in kleinere deelprojecten op te splitsen. Dit heeft als gevolg dat een gedeelte van de geactiveerde kosten in de toekomst geen positieve kasstroom voort zal brengen. De waarde van deze geactiveerde kosten bedraagt € 2,8 miljoen en is in 2022 als extra afschrijving ten laste van de winst- en rekening gebracht.

De solvabiliteit, waarbij het eigen vermogen wordt uitgedrukt als een percentage van het balanstotaal, bedraagt 16,9% (2021: 20,4%). De verlaging van de solvabiliteit wordt verklaard door het negatieve resultaat van 2022. Als bij de berekening van de solvabiliteit rekening gehouden wordt met het aansprakelijk vermogen (eigen vermogen + achtergestelde leningen) dan is de solvabiliteit 65,1% (2021: 68,6%).

De liquiditeitsratio, waarbij de vlottende activa wordt uitgedrukt als percentage van de kortlopende schulden, bedraagt 0,9 (2021: 1,5).

In 2022 hebben we een positieve kasstroom van € 111k gerealiseerd en die kan als volgt worden gespecificeerd;

	<u>€ x 1.000</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	(543)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(2.066)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>2.720</u>
Netto kasstroom	<u><u>111</u></u>

Financiële prestatie indicatoren

Omzetontwikkeling

De omzet over 2022 is met 24,3% gestegen ten opzichte van 2021. Deze omzetstijging is volledig gerealiseerd door een stijgen van de instrumenten verkoop.

Netto winst

De netto winst is gedaald van negatief € 119k over 2021 naar negatief € 3.498k over 2022.

Deze daling kan als volgt worden verklaard:

<i>Resultaat verhogend:</i>	€ x 1.000
Hogere brutomarge	626
Hogere belasting opbrengsten	704
	<u>1.330</u>
 <i>Resultaat verlagend:</i>	
Hogere lonen en salarissen	(842)
Hogere sociale lasten en pensioenlasten	(72)
Hogere afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	(3.345)
Hogere overige bedrijfskosten	(331)
Hogere lasten uit rente	(119)
	<u>(4.709)</u>
 <i>Resultaat verslechtering</i>	<u><u>3.379</u></u>

Brutomarge

De brutomarge is toegenomen van € 6,5 miljoen in 2021 naar € 7,1 miljoen in 2022. Een stijging van 9,2%. In de samenstelling van de omzet hebben wij een groter aandeel omzet gerealiseerd met producten met een lagere brutomarge percentage. Derhalve is de bruto marge procentueel minder gestegen dan de stijging van de omzet.

EBITDA

De EBITDA is gedaald van € 1,0 miljoen in 2021 naar € 0,4 miljoen in 2022.

Werkkapitaal

Het werkkapitaal is het verschil tussen de kortlopende vorderingen en de kortlopende schulden en bedraagt op 31 december 2022 negatief € 0,9 miljoen. Op 31 december 2021 was dit bedrag positief € 1,9 miljoen. Het werkkapitaal is derhalve gedaald met € 2,8 miljoen.

Voornaamste risico's en onzekerheden

Met betrekking tot de risico's en onzekerheden omtrent vertraging in de R&D projecten, vermindering van investeringsbereidheid van onze eindklanten en de korte termijn financieringsbehoefte verwijzen wij naar de continuïteits paragraaf.

Financiële instrumenten

Onze onderneming maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten) en houdt geen handelsportefeuille aan om de prijs-, krediet-, liquiditeits-, en

kasstroomrisico's af te dekken. Voor een nadere toelichting op de financiële instrumenten wordt verwezen naar het hoofdstuk over de financiële instrumenten zoals opgenomen onder de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling in de toelichting op de jaarrekening.

Financiering

Om het werkkapitaal te kunnen financieren maken wij gebruik van een aantal langlopende leningen en maken wij meer gebruik van leverancierskrediet.

In het eerste halfjaar van 2022 heeft, in een aantal tranches, een kapitaalstorting van in totaal € 3,3 miljoen plaatsgevonden. In het eerste kwartaal van 2023 heeft nogmaals een kapitaalinjectie van € 1,0 miljoen plaatsgevonden.

Continuïteit

In 2022 hebben wij nog steeds te maken gehad met aanhoudende supply chain issues. Wij mitigeren deze issues door gebruik te maken van mogelijkheden om vervroegd componenten in te kopen en zo de doorgang van toekomstige leveringen zoveel mogelijk te verzekeren. Dit heeft echter wel geleid tot een stijging van onze voorraden en heeft een negatieve impact gehad op onze liquiditeit. Daarnaast hebben wij op 1 oktober 2022 onze volledig lening bij de ABN AMRO Bank N.V. afgelost. Om de liquiditeit te verbeteren en de balans te verstevigen hebben de aandeelhouders in 2022 een kapitaalinjectie van € 3,3 miljoen en in de eerste 7 maanden van 2023 een kapitaalinjectie van €1,6 miljoen gedaan. Daarnaast maken wij (in overleg met onze leveranciers) meer gebruik van leverancierskrediet.

In 2022 en het eerste kwartaal van 2023 hebben wij de leveringen van de eind 2021 geïntroduceerde RPI voortgezet. De klant die de RPI van ons afneemt heeft echter het laatste gedeelte van de reeds geplaatste inkooporder uitgesteld door vertragingen binnen haar eigen organisatie. Wij verwachten dat zij medio 2024 de rest van de inkooporder zal gaan afroepen. Deze vertraging in uitlevering van de RPI heeft een negatief effect op de geprognostiseerde kasstroom van 2023. Wel hebben wij van de klant een financiële vergoeding voor de reeds ingekochte onderdelen ontvangen.

De Lorrca is in 2022 voor het eerst ingezet in klinische trials voor specifieke medicijnen voor sikkelcelziekte. In deze trials is de meting van de Lorrca een zogenaamde eindpuntmeting. Op dit moment hebben wij ook de toepasbaarheid van onze Lorrca voor andere hematologie-ziektes in onderzoek. Om de onderzoeksinstanties beter bij elkaar te brengen zijn wij een "Lorrca community" aan het opzetten met als doel kennis op het gebied van verschillende ziektes te delen.

Om betere focus te krijgen op de ontwikkeling van de ESR Starsed-lijn is in december 2022 besloten de productontwikkeling niet meer als één allesomvattend

project uit te voeren maar het in drie deelprojecten op te splitsen. Dit zal naar verwachting resulteren in een verkorting van de doorlooptijd en in een betere aansluiting bij de marktvraag. Het innovatieprogramma betreft een nieuwe generatie bezinkingsinstrumenten voor de opkomende markten (zoals India, Bangladesh, Pakistan, het Midden-Oosten), die naar verwachting in 2024 gelanceerd zal worden. Deze instrumenten bieden ook voor bestaande markten in ontwikkelde economieën een betere prijs-kwaliteit verhouding. Eerste feedback vanuit de markt laat een grote vraag naar deze nieuwe range bezinkingsinstrumenten zien.

Het gevolg van het opsplitsen van de ontwikkeling van de nieuwe ESR Starsed-lijn is dat wij de initieel geprognostiseerde omzet voor 2023 niet zullen gaan realiseren doordat de introductie van deze instrumenten later zal plaatsvinden dan de introductie van de instrumenten vanuit het originele project.

Ook zien wij in 2023 dat de investeringsbereidheid onder onze eindklanten enigszins is verminderd, waardoor investeringen soms worden uitgesteld. Deze tijdelijke afname van de investeringsbereidheid is het gevolg van post-corona daling van de omzet bij deze eindgebruikers. Het is voor ons daarom moeilijk de instrumentenomzet op peil met ons budget voor 2023 te houden. Dit heeft een negatief effect op de geprognostiseerde kasstroom in 2023.

Onder de kortlopende schulden is de eerste aflossing van de obligatielening opgenomen. Deze aflossing zal plaatsvinden op 20 december 2023. De directie heeft, om aan deze kortlopende betalingsverplichting te kunnen voldoen, cash flow prognoses opgesteld en daarin twee scenario's uitgewerkt. Het eerste scenario is het aantrekken van externe financiering. Om dit te laten slagen moet er vanuit de investeringsmarkt bereidheid zijn om deze financiering aan ons te verstrekken. Gesprekken met partijen hebben ons bevestigd dat deze bereidwilligheid aanwezig is. Het tweede scenario is de mogelijke verkoop van door ons ontwikkelde technologie. Om dit te laten slagen moeten er partijen gevonden worden die deze technologie van ons willen kopen. Het is ook mogelijk dat een combinatie van deze scenario's zal plaatsvinden.

De markt waarin de onderneming zich bevindt, blijft overigens zeer gezond en de kansen voor RRM om te groeien in niet alleen bestaande afzetmarkten maar ook in nieuwe markten zoals India, Pakistan, Indonesië, het Midden-Oosten en Afrika zijn positief. Hiervoor is wel onze nieuwe ESR lijn benodigd om effectief in deze markten te concurreren.

De beschreven ontwikkelingen duiden op een situatie van materiële onzekerheid met betrekking tot de continuïteit in verband met het kunnen aflossen van de obligatielening. Onder de voorwaarde van een succesvolle uitvoering van de

genoemde scenario's heeft de directie de jaarrekening opgesteld op basis van continuïteit.

Organisatie

Personeelsaangelegenheden

In 2022 is ons personeelsbestand met ruim 6,8 FTE (8,6%) toegenomen. Deze toename is voor het grootste gedeelte gerealiseerd in productie- en distributiefuncties.

In 2022 waren gemiddeld 85,7 FTE's bij ons in dienst, als volgt verdeeld over de verschillende afdelingen:

Management	3,8
Inkoop	2,8
Verkoop	6,4
Productie en distributie	26,3
Research & Development	27,8
Administratie	3,2
Overig	15,4
	<u>85,7</u>

Informatievoorziening en automatisering

In 2022 zijn wij continue bezig geweest om de inrichting van ons ERP systeem te verbeteren om zo de efficiency van de verschillende bedrijfsprocessen te verhogen.

Interne beheersing van processen en procedures, risicomanagement en kwaliteitsbeheersing

Om de juistheid en betrouwbaarheid van onze rapportages te waarborgen hebben wij een systeem van interne beheersingsmaatregelen ingericht. Dit systeem is erop gericht om interne controles tussen functies mogelijk te maken. Door het uitvoeren van deze interne controles en het creëren van tegengestelde belangen daarbij worden de bedrijfsrisico's zo adequaat mogelijk gemitigeerd.

Om de kwaliteit van onze producten te waarborgen zijn onze instrumenten en benodigdheden, waar nodig, gecertificeerd en geregistreerd. Wij hebben de volgende certificeringen:

ISO: Wij voldoen aan de Europese richtlijn voor medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek (98/79/EG). Deze richtlijn vereist een geborgd kwaliteitssysteem. Dit

doen wij door te voldoen aan EN ISO 13485:2016. In het eerste kwartaal van 2023 is ons certificaat vernieuwd en is nu geldig tot 1 april 2026.

CE (Conformité Européenne): Elk in-vitro diagnostiek product dat in de Europese Unie wordt verkocht moet een CE keurmerk hebben. Afhankelijk van het product gelden hiervoor verschillende CE-keurmerken. Voor al onze instrumenten beschikken wij over de toepasselijke CE keurmerken. Deze keurmerken hebben een onbeperkte geldigheidsduur.

FDA (US Food and Drug Administration): Om onze instrumenten en benodigdheden in de Verenigde Staten te kunnen verkopen, gelden regels van de FDA. Voor al onze instrumenten geldt een FDA Class I-510(k) exempt regeling. Dit betekent dat wij alleen een registratieplicht hebben om de instrumenten in de Verenigde Staten te mogen verkopen. Deze registratie hebben wij sinds 1994 en wordt automatisch verlengd.

Maatschappelijke aspecten van ondernemen

R&R Mechatronics International B.V. realiseert zich terdege het belang van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Allereerst menen wij te voldoen aan de regelgeving die op ons rust. Verder is maatschappelijk verantwoord ondernemen een belangrijk onderwerp voor zowel de keten waarin wij opereren alsmede onze medewerkers, gezamenlijk onze stakeholders.

In 2022 zijn wij er in geslaagd om meer vrouwelijke technische medewerkers in dienst te nemen. Ook is het aantal medewerkers van niet Nederlandse afkomst toegenomen. Tot slot slagen wij er ook in om een diverse leeftijdsopbouw te managen.

Toepassing gedragscodes

R&R Mechatronics International B.V. heeft een Code of Conduct waarin wij de regels hebben vastgelegd met betrekking tot de sociale normen en de verantwoordelijkheden die van toepassing zijn op alle werknemers van onze onderneming.

Wij verwachten van al onze werknemers dat zij zich houden aan de van toepassing zijnde wetten en regels en dat zij op een ethisch verantwoorde wijze onze onderneming vertegenwoordigen. Belangrijk onderdeel hiervan is het feit dat onze onderneming zich niet schuldig maakt aan omkoppingen.

Daarnaast geven al onze verslagleggingen een eerlijk, accuraat en compleet beeld van al hetgeen wij doen.

Personeelsbezetting

Voor 2023 voorzien wij een stijgend personeelsbestand doordat wij op de R&D afdeling inhuurkrachten vervangen door personeel in loondienst en wij meer assemblage medewerkers in dienst zullen nemen om de stijgende omzet van instrumenten te kunnen realiseren.

Vooruitzichten

Wij voorzien een verdere toename van de vraag naar Lorrca instrumenten. Ten opzichte van 2022 zal dit een stijging van de omzet en brutomarge met zich meebrengen. Ook het doorschuiven van orders voor ESR instrument van 2022 naar 2023 zal een stijging van de omzet en brutomarge met zich meebrengen. Vanwege interne problemen bij onze klant voor de RPI, zal de omzet in 2023 een daling ten opzichte van 2022 laten zien. In 2024 zullen de onderhandelingen voor vervolgoorders worden voortgezet.

Wij hebben verschillende 4-jaren scenario's ontwikkeld waarvan het zogenaamde 'worst case' scenario leidend is voor onze financieringen en kostenbeslissingen.

Dit scenario houdt rekening met een stijgende omzet ten opzichte van 2022. Omdat hierin de verwachting van de introductie van nieuwe ESR instrumenten in 2024 is meegenomen. De introductie van deze nieuwe instrumenten zal een stijging van de marketingkosten met zich meebrengen. De overige kosten zullen meebewegen met de ontwikkeling van de omzet.

Om het werkkapitaal te versterken hebben de aandeelhouders het eigen vermogen versterkt. De reden voor de vergroting van het werkkapitaal is dat wegens aanhoudende supply chain problemen veel orders niet binnen standaardlevertijden kunnen worden uitgeleverd. Daarbij hebben wij onze voorraad vergroot om leveringsproblematiek te mitigeren.

Onze belangrijkste risico's zijn de huidige vermindering van investeringsbereidheid van onze eindklanten en vertraging in het new product development programma van de nieuwe Starrsed range.

Zwaag, 29 september 2023

De Directie:

T. van der Meer

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december

(vóór resultaatbestemming)

Activa		2022	2021
		€ x 1.000	€ x 1.000
	<i>Noot</i>		
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	10.764	12.699
Materiele vaste activa	2	208	274
Financiële vaste activa	3	1.669	1.280
		12.641	14.253
Vloftende activa			
Vorraden	4	4.824	2.726
Vorderingen	5	2.983	2.835
Liquide middelen	6	101	-
		7.908	5.561
		20.549	19.814
Passiva			
Groepsvermogen *	7	3.480	4.044
Voorzieningen	8	1.140	1.579
Langlopende schulden *	9	7.155	10.531
Kortlopende schulden	10	8.774	3.660
		20.549	19.814

De toelichtingen op pagina 20 tot en met 60 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

* Het aansprakelijk vermogen bestaat uit het groepsvermogen en de achtergestelde lening(en) die onder de langlopende schulden verwerkt zijn. Het aansprakelijk vermogen per 31 december 2022 bedraagt € 13,4 miljoen (2021: € 13,6 miljoen).

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over januari tot en met december

		2022		2021	
		€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Brutomarge	Noot 13		7.139		6.513
Lonen en salarissen	14	3.617		2.775	
Sociale lasten en pensioenlasten	15	1.012		940	
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	16	1.182		685	
Overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa	16	2.848		-	
Overige bedrijfskosten	17	<u>2.173</u>		<u>1.842</u>	
Som der kosten			<u>10.832</u>		<u>6.242</u>
Bedrijfsresultaat			(3.693)		271
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	18	117		221	
Rentelasten en soortgelijke kosten	19	<u>(775)</u>		<u>(760)</u>	
			<u>(658)</u>		<u>(539)</u>
Resultaat vóór belastingen			(4.351)		(268)
Belastingen	20		<u>853</u>		<u>149</u>
Resultaat na belastingen			<u>(3.498)</u>		<u>(119)</u>

De toelichtingen op pagina 20 tot en met 60 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over

	Noot	2022		2021	
		€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Bedrijfsresultaat			(3.693)		271
<i>Aanpassingen voor</i>					
Afschrijvingen	16	1.219		738	
Bijzondere waardevermindering					
Immateriële vaste activa	16	2.848		-	
Mutatie voorzieningen		1		3	
Mutatie in werkkapitaal		(289)		(538)	
Valutaomrekeningsverschillen		46		15	
			<u>3.825</u>		<u>218</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			132		489
Ontvangen interest		-		92	
Betaalde interest	19	(775)		(760)	
Betaalde winstbelasting		100		-	
			<u>(675)</u>		<u>(668)</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten			(543)		(179)
Investeringen in:					
Immateriële vaste activa	1	(2.005)		(3.501)	
Materiële vaste activa	2	(87)		(82)	
Desinvestering in:					
Materiële vaste activa	2	26		6	
			<u>(2.066)</u>		<u>(3.577)</u>
Ontvangst uit agio storting		3.000		1.425	
Opname langlopende schulden		337		1.582	
Aflossing langlopende schulden		(647)		(341)	
Mutatie financiële vaste activa	3	24		-	
			<u>2.714</u>		<u>2.666</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			2.714		2.666
Netto-kasstroom			105		(1.090)
Koers- en omrekeningsverschillen op geldmiddelen			6		32
Mutatie geldmiddelen	6		111		(1.058)

De toelichtingen op pagina 20 tot en met 60 maken integraal deel uit van deze geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening 2022

Algemeen

Verslaggevende entiteit en relatie met moedermaatschappij(en)

R&R Mechatronics International B.V., ('de onderneming'), gevestigd op De Corantijn 13, 1689 AN te Zwaag, is een besloten vennootschap en is ingeschreven in het handelsregister als financiële holding onder nummer 60323167.

Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van zowel de onderneming als de geconsolideerde maatschappijen van de onderneming.

De onderneming is een holdingmaatschappij; de voornaamste activiteiten van de groep bestaan uit;

- Het vervaardigen van meet-, regel-, navigatie- en controleapparatuur.
- De groothandel in medische en tandheelkundige instrumenten, verpleeg- en orthopedische artikelen en laboratoriumbenodigdheden.
- Het ontwikkelen, produceren en uitgeven van software systemen, alsmede het in- en verkopen van computer hardware en systemen.
- Het verkrijgen, houden en vervreemden van deelnemingen in andere vennootschappen en ondernemingen.
- Het financieren van dergelijke vennootschappen en ondernemingen, het lenen en uitlenen van gelden, het verstrekken van borgstellingen en garanties en het verbinden van de vennootschap of activa van de vennootschap ten behoeve van derden, waaronder begrepen vennootschappen waarmee de vennootschap in een groep is verbonden.

De activiteiten van de onderneming en van de groep vinden plaats in zowel het binnenland als in het buitenland, waarbij de landen van Europa en het Midden Oosten de belangrijkste afzetmarkt vormen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022.

Toegepaste standaarden

De geconsolideerde jaarrekening van de onderneming maakt deel uit van de statutaire jaarrekening van de onderneming en is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteit

In 2022 hebben wij nog steeds te maken gehad met aanhoudende supply chain issues. Wij mitigeren deze issues door gebruik te maken van mogelijkheden om vervoerd componenten in te kopen en zo de doorgang van toekomstige leveringen zoveel mogelijk te verzekeren. Dit heeft echter wel geleid tot een stijging van onze voorraden en heeft een negatieve impact gehad op onze liquiditeit. Daarnaast hebben wij op 1 oktober 2022 onze volledig lening bij de ABN AMRO Bank N.V. afgelost. Om de liquiditeit te verbeteren en de balans te verstevigen hebben de aandeelhouders in 2022 een kapitaalinjectie van € 3,3 miljoen en in de eerste 7 maanden van 2023 een kapitaalinjectie van €1,6 miljoen gedaan. Daarnaast maken wij (in overleg met onze leveranciers) meer gebruik van leverancierskrediet.

In 2022 en het eerste kwartaal van 2023 hebben wij de leveringen van de eind 2021 geïntroduceerde RPI voortgezet. De klant die de RPI van ons afneemt heeft echter het laatste gedeelte van de reeds geplaatste inkooporder uitgesteld door vertragingen binnen haar eigen organisatie. Wij verwachten dat zij medio 2024 de rest van de inkooporder zal gaan afroepen. Deze vertraging in uitlevering van de RPI heeft een negatief effect op de geprognostiseerde kasstroom van 2023. Wel hebben wij van de klant een financiële vergoeding voor de reeds ingekochte onderdelen ontvangen.

De Lorrca is in 2022 voor het eerst ingezet in klinische trials voor specifieke medicijnen voor sikkelcelziekte. In deze trials is de meting van de Lorrca een zogenaamde eindpuntmeting. Op dit moment hebben wij ook de toepasbaarheid van onze Lorrca voor andere hematologie-ziektes in onderzoek. Om de onderzoeksinstanties beter bij elkaar te brengen zijn wij een "Lorrca community" aan het opzetten met als doel kennis op het gebied van verschillende ziektes te delen.

Om betere focus te krijgen op de ontwikkeling van de ESR Starrsed-lijn is in december 2022 besloten de productontwikkeling niet meer als één allesomvattend project uit te voeren maar het in drie deelprojecten op te splitsen. Dit zal naar verwachting resulteren in een verkorting van de doorlooptijd en in een betere aansluiting bij de marktvrage. Het innovatieprogramma betreft een nieuwe

generatie bezinkingsinstrumenten voor de opkomende markten (zoals India, Bangladesh, Pakistan, het Midden-Oosten), die naar verwachting in 2024 gelanceerd zal worden. Deze instrumenten bieden ook voor bestaande markten in ontwikkelde economieën een betere prijs-kwaliteit verhouding. Eerste feedback vanuit de markt laat een grote vraag naar deze nieuwe range bezinkingsinstrumenten zien.

Het gevolg van het opsplitsen van de ontwikkeling van de nieuwe ESR Starsed-lijn is dat wij de initieel geprognoseerde omzet voor 2023 niet zullen gaan realiseren doordat de introductie van deze instrumenten later zal plaatsvinden dan de introductie van de instrumenten vanuit het originele project.

Ook zien wij in 2023 dat de investeringsbereidheid onder onze eindklanten enigszins is verminderd, waardoor investeringen soms worden uitgesteld. Deze tijdelijke afname van de investeringsbereidheid is het gevolg van post-corona daling van de omzet bij deze eindgebruikers. Het is voor ons daarom moeilijk de instrumentenomzet op peil met ons budget voor 2023 te houden. Dit heeft een negatief effect op de geprognoseerde kasstroom in 2023.

Onder de kortlopende schulden is de eerste aflossing van de obligatielening opgenomen. Deze aflossing zal plaatsvinden op 20 december 2023. De directie heeft, om aan deze kortlopende betalingsverplichting te kunnen voldoen, cash flow prognoses opgesteld en daarin twee scenario's uitgewerkt. Het eerste scenario is het aantrekken van externe financiering. Om dit te laten slagen moet er vanuit de investeringsmarkt bereidheid zijn om deze financiering aan ons te verstrekken. Gesprekken met partijen hebben ons bevestigd dat deze bereidwilligheid aanwezig is. Het tweede scenario is de mogelijke verkoop van door ons ontwikkelde technologie. Om dit te laten slagen moeten er partijen gevonden worden die deze technologie van ons willen kopen. Het is ook mogelijk dat een combinatie van deze scenario's zal plaatsvinden.

De markt waarin de onderneming zich bevindt, blijft overigens zeer gezond en de kansen voor RRM om te groeien in niet alleen bestaande afzetmarkten maar ook in nieuwe markten zoals India, Pakistan, Indonesië, het Midden-Oosten en Afrika zijn positief. Hiervoor is wel onze nieuwe ESR lijn benodigd om effectief in deze markten te concurreren.

De beschreven ontwikkelingen duiden op een situatie van materiële onzekerheid met betrekking tot de continuïteit in verband met het kunnen aflossen van de obligatielening. Onder de voorwaarde van een succesvolle uitvoering van de genoemde scenario's heeft de directie de jaarrekening opgesteld op basis van continuïteit.

Toepassing van artikel 2:402 B.W.

Aangezien de winst-en-verliesrekening over 2022 van R&R Mechatronics International B.V. in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, is (in de enkelvoudige jaarrekening) volstaan met weergave van een beknopte winst-en-verliesrekening in overeenstemming met artikel 2:402 B.W.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de onderneming.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- De netto opbrengstwaarde van de voorraden
- De voorziening voor groot onderhoud van gebouwen
- De te vergoeden kosten voor producten die niet voldoen aan de overeengekomen kwaliteiten (de garantievoorziening)

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar dochtermaatschappijen in de groep.

Dochtermaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming (en/of een of meer van haar dochtermaatschappijen) meer dan de helft van de stemrechten in de algemene vergadering kan uitoefenen, of meer dan de helft van de bestuurders of van de commissarissen kan benoemen of ontslaan.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar noot 23 'Financiële vaste activa'.

Consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd.

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta's

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden bij de eerste verwerking gewaardeerd in de functionele valuta door omrekening tegen de contante wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta's.

In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden op balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoersen. Valutakoersverschillen die voortkomen uit de afwikkeling van monetaire posten, dan wel voortkomen uit de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode dat zij zich voordoen. Uitgezonderd hiervan zijn koersverschillen op monetaire posten die deel uitmaken van de netto-investering in een bedrijfsuitoefening in het buitenland (zie hierna).

Bedrijfsuitoefening in het buitenland

De activa en verplichtingen die deel uitmaken van de netto-investering in een bedrijfsuitoefening in het buitenland worden in de functionele valuta omgerekend tegen de koers op balansdatum. De opbrengsten en kosten van een dergelijke bedrijfsuitoefening worden in de functionele valuta omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum. Omrekeningsverschillen worden verwerkt in de reserve omrekeningsverschillen in het eigen vermogen.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen, overige vorderingen en overige financiële verplichtingen. R&R Mechatronics International B.V. en haar groepsmaatschappijen maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten) en houdt geen handelsportefeuille aan.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindingsverliezen worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie verstreckte leningen en overige vorderingen behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen die dat actief in zich bergt, zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van dat actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het

waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden voor activering worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening.

Kosten van oprichting en uitgifte van aandelen

Kosten van oprichting en uitgifte van aandelen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De geactiveerde kosten betreffen met name oprichtingskosten en worden in 5 jaar volgens het lineaire systeem afgeschreven.

Voor het nog niet afgeschreven deel van de geactiveerde kosten van oprichting en uitgifte van aandelen wordt een wettelijke reserve gevormd.

Ontwikkelingskosten

Ontwikkelingskosten worden geactiveerd voor zover deze betrekking hebben op commercieel haalbaar geachte projecten. De ontwikkeling van een immaterieel vast actief wordt commercieel haalbaar geacht als het technisch uitvoerbaar is om het actief te voltooien, de onderneming de intentie heeft om het actief te voltooien en het vervolgens te gebruiken of te verkopen is (inclusief het beschikbaar zijn van adequate technische, financiële en andere middelen om dit te bewerkstelligen), de onderneming het vermogen heeft om het actief te gebruiken of te verkopen, het waarschijnlijk toekomstige economische voordelen zal genereren en de uitgaven gedurende de ontwikkeling betrouwbaar zijn vast te stellen. Ontwikkelingskosten worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs omvat voornamelijk de salariskosten van het betrokken personeel; de geactiveerde kosten worden na beëindiging van de ontwikkelingsfase (actief gereed voor ingebruikname) afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, die 5 jaar bedraagt. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. De kosten voor onderzoek worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt.

Voor het nog niet afgeschreven deel van de geactiveerde ontwikkelingskosten wordt een wettelijke reserve gevormd.

Goodwill

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen (inclusief direct aan de overname gerelateerde transactiekosten) en

het belang van de groep in de netto reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Intern gegenereerde goodwill wordt niet geactiveerd.

Goodwill betaald bij de acquisitie van buitenlandse groepsmaatschappijen en deelnemingen wordt omgerekend tegen de koers op de transactiedatum.

De geactiveerde positieve goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur, die is bepaald op 10 jaar.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De machines en installaties en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging. Verder omvat de vervaardigingsprijs een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat kan worden toegerekend aan de vervaardiging van de activa.

In het geval dat de betaling van de kostprijs van een materieel vast actief plaatsvindt op grond van een langere dan normale betalingstermijn, wordt de kostprijs van het actief gebaseerd op de contante waarde van de verplichting.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Machines en installaties : 20%
- Andere vaste bedrijfsmiddelen: 20%

De onderneming bepaalt het af te schrijven bedrag zonder rekening te houden met een restwaarde.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

Voor kosten van herstel wordt een voorziening gevormd, zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen met invloed van betekenis

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de onderneming gehanteerd.

Indien de deelnemende rechtspersoon een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die volgens op de vermogensmutatiemethode wordt gewaardeerd, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben in de deelnemingen verwerkt (proportionele resultaatsbepaling). Een verlies dat voortvloeit uit de overdracht van vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt wel volledig verwerkt. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, worden geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De niet gerealiseerde winst wordt geëlimineerd uit het resultaat van de onderneming. Deze correctie wordt verwerkt door eliminatie op netto-omzet en het verlagen van de waarde van de voorraad.

De onderneming realiseert de geëlimineerde winst als gevolg van verkoop aan derden.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Bij deze waardering worden ook langlopende vorderingen op de deelnemingen meegenomen die feitelijk moeten worden gezien als onderdeel van de netto-investering. Dit betreft met name leningen waarvan de afwikkeling in de nabije toekomst niet is gepland en niet waarschijnlijk is. Een aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen.

Wanneer de onderneming echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte van de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van de deelneming.

Overige financiële vaste activa

De grondslagen voor de overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Een bijzonder waardevermindingsverlies voor goodwill wordt niet teruggenomen in een volgende periode.

In afwijking van datgene wat hiervoor is gesteld, wordt op iedere balansdatum de realiseerbare waarde bepaald voor de volgende activa (ongeacht of sprake is van aanwijzingen voor een bijzondere waardevermindering):

- immateriële vaste activa die nog niet in gebruik zijn genomen

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Vorraadbestedingen die niet onderling uitwisselbaar zijn, worden gewaardeerd op basis van individuele specifieke kosten. Goederen die zijn geproduceerd voor een specifiek project, worden gewaardeerd op basis van individuele specifieke kosten.

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen aanschafprijs op basis van de 'first-in, first-out' (FIFO)-methode of lagere opbrengstwaarde.

Onderhanden werk en Gereed product wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs op basis van gewogen gemiddelde prijzen, bestaande uit de aanschafkosten van gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden.

Handelskortingen, rabatten en soortgelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop van voorraden worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Inkoop van eigen aandelen wordt in mindering gebracht op de overige reserves.

Agio

De door de aandeelhouders ingebrachte bedragen boven het nominaal aandelenkapitaal worden verantwoord als agio. Hieronder worden tevens begrepen additionele vermogensstortingen door bestaande aandeelhouders zonder uitgifte van aandelen of uitgifte van rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen van de onderneming.

Kosten en kapitaalbelasting verbonden aan de plaatsing van aandelen die niet worden geactiveerd, worden onder aftrek van belastingeffecten, ten laste van het

agio gebracht. Indien en zover het agio ontoereikend is, worden de bedragen ten laste van de overige reserves gebracht.

Voorzieningen

Algemeen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de onderneming noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de onderneming nadelige gevolgen heeft.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de beste schatting van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Voorziening garantieverplichtingen

De voorziening voor garantieverplichtingen houdt verband met de geschatte kosten van de vervanging van geleverde producten / verrichte diensten, voor zowel in rechte afdwingbare verplichtingen (geleverde producten of verrichte diensten voldoen niet aan de overeengekomen kwaliteiten) of feitelijke verplichtingen (bij wijze van service/coulance, voor zover algemeen bekend en gebruikelijk). Deze geschatte kosten zijn gebaseerd op historische garantiedata en het gemiddelde van alle mogelijke uitkomsten, vermenigvuldigd met de kans dat de uitkomst zich voor zal doen.

Langlopende schulden

De waardering van langlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Opbrengstverantwoording

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

De overdracht van risico's en voordelen varieert naargelang de voorwaarden van de betreffende verkoopovereenkomst. Voor de verkoop van Instrumenten, reserve onderdelen, reagens en controle bloed vindt de overdracht doorgaans plaats op het moment dat het product aankomt bij de klant; voor sommige internationale leveringen geldt echter het moment dat de goederen bij de betreffende vervoerder zijn ingeladen.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de winst-en-verliesrekening als netto-omzet opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden / de tot dat moment verrichte dienstverlening als percentage van de totaal te verrichten dienstverlening / de tot dat moment gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Subsidies

Verkregen subsidies worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen.

Opbrengsten uit subsidies worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de subsidie op betrouwbare wijze kan worden bepaald en de inning van de te ontvangen subsidie waarschijnlijk is.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van

terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Voor arbeidsongeschiktheidsrisico's die zijn verzekerd wordt een voorziening getroffen voor het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremie dat rechtstreeks toe te rekenen is aan het individuele schadeverleden van de vennootschap. Als geen betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van het in de toekomst te betalen deel van de verzekeringspremies dat rechtstreeks is toe te rekenen aan het individuele schadeverleden van de rechtspersoon, wordt geen voorziening opgenomen.

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Indien op basis van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot een ondernemingspensioen- / bedrijfstakpensioenregeling per balansdatum een verplichting bestaat, wordt een voorziening gevormd als het waarschijnlijk is dat de aanwending van een maatregelenpakket, dat nodig is voor het herstel van de per balansdatum bestaande dekkingsgraad, zal leiden tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat.

Indien sprake is van aanpassingen van de per balansdatum opgebouwde aanspraken die voortvloeien uit toekomstige salarisverhogingen die per balansdatum reeds zijn toegezegd en die voor rekening van de vennootschap komen wordt hiervoor een voorziening gevormd.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers.

De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. De disconteringsvoet vóór belasting geeft de actuele marktrente per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties / rendement op staatleningen weer, de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden worden hierin niet betrokken.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenuitvoerder wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Buitenlandse pensioenregelingen

Pensioenregelingen die vergelijkbaar ingericht zijn en functioneren op de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, met een strikte scheiding tussen de verantwoordelijkheden van en een risicodeling tussen de betrokken partijen (onderneming, fonds en deelnemers), worden verwerkt en gewaardeerd conform Nederlandse pensioenregelingen (zie hiervoor).

Voor buitenlandse regelingen die niet vergelijkbaar zijn met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, wordt een beste schatting gemaakt van de op balansdatum bestaande verplichting. Deze verplichting wordt vervolgens gewaardeerd op basis van een in Nederland algemeen aanvaardbaar geachte actuariële waarderingmethodiek.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Financiële leases

Als de onderneming optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende schuld) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waarden worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de onderneming eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object.

De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele leases

Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere

toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Als de onderneming optreedt als lessor in een operationele lease, wordt het leaseobject opgenomen onder de handelsvoorraad. De waarde van het actief wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingswaarde waarop een, op basis van de te verwachten opbrengstwaarde geschatte, waardevermindering in mindering wordt gebracht. De leasetermijnen worden evenredig ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht op het moment van gebruik van het instrument door de lessee.

Overheidssubsidies

Verkregen ontwikkelingskredieten worden in mindering gebracht op de ontwikkelingskosten. Indien terugbetaling van het ontwikkelingskrediet dient plaats te vinden, worden de terugbetalingen en de rente daarover verwerkt als kosten van de omzet.

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op het geïnvesteerde bedrag. De vooruitontvangen bedragen (zowel kort- als langlopend) worden onder de overlopende passiva opgenomen en worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Indien een premie ingevolge een investeringsregeling / eenmalige investeringsaftrek wordt beschouwd als een belastingfaciliteit, dan wordt het recht daarop in het jaar waarin daaraan voor het eerst een waarde kan worden toegekend ineens / over een aantal jaren gespreid ten gunste van de post Belastingen in de winst-en-verliesrekening gebracht.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Agio, disagio en aflossingspremies worden verantwoord als rentelast in de periode waartoe zij behoren. De toerekening van deze rentelast en de rentevergoeding over de lening is de effectieve rente die in de winst-en-verliesrekening wordt verwerkt. In de balans is (per saldo) de amortisatiewaarde van de schuld(en)

verwerkt. De nog niet in de winst-en-verliesrekening verwerkte bedragen van het agio en de al in de winst-en-verliesrekening verwerkte aflossingspremies worden verwerkt als verhoging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben. De nog niet in de winst-en-verliesrekening verwerkte bedragen van het disagio worden verwerkt als verlaging van de schuld(en) waarop ze betrekking hebben.

De meerkosten verbonden aan het gebruik van meer dan gebruikelijk leverancierskrediet worden als rentelast verantwoord.

Belastingen

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt, of op overnames.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen.

Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de onderneming in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het

tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijk verschil.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van zijn activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de groep in de resultaten van deze deelnemingen, bepaald op basis van de grondslagen van de groep. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervingsmoment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de groep.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

1. Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven;

	Ontwikkelings- kosten	Goodwill	Totaal
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Stand per 1 januari 2022:			
- Aanschafprijs	14.259	2.523	16.782
- Cumulatieve afschrijvingen	(2.415)	(1.668)	(4.083)
- Boekwaarde	<u>11.844</u>	<u>855</u>	<u>12.699</u>
Mutaties in de boekwaarde:			
- Investerings	2.005	-	2.005
- Afschrijvingen	(840)	(252)	(1.092)
- Overige waardeveranderingen	(2.848)	-	(2.848)
- Saldo	<u>(1.683)</u>	<u>(252)</u>	<u>(1.935)</u>
Stand per 31 december 2022			
- Aanschafprijs	16.264	2.523	18.787
- Cumulatieve afschrijvingen	(6.103)	(1.920)	(8.023)
- Boekwaarde	<u>10.161</u>	<u>603</u>	<u>10.764</u>

De geactiveerde ontwikkelingskosten betreffen intern gegenereerde immateriële vaste activa en hebben betrekking op de ontwikkeling van de huidige en nieuwe instrumenten.

In december 2022 is besloten om het project voor de ontwikkeling van de nieuwe bezinkingsinstrumenten in kleinere deelprojecten op te splitsen. Dit heeft als gevolg dat een gedeelte van de geactiveerde kosten in de toekomst geen positieve kasstroom voort zal brengen. De waarde van deze geactiveerde kosten bedraagt € 2,8 miljoen en is in 2022 als waardeverandering ten laste van de winst- en rekening gebracht.

2. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven;

	Andere vaste bedrijfsmiddelen
	€ x 1.000
Stand per 1 januari 2022:	
- Aanschafprijs	1.146
- Cumulatieve afschrijvingen	(872)
- Boekwaarde	<u>274</u>
Mutaties in de boekwaarde:	
- Investerings	87
- Desinvesterings	(26)
- Afschrijvingen	(127)
- Afschrijving op desinvestering	-
- Saldo	<u>(66)</u>
Stand per 31 december 2022	
- Aanschafprijs	1.207
- Cumulatieve afschrijvingen	(999)
- Boekwaarde	<u>208</u>

De historische aanschafwaarde van de volledige afgeschreven materiële vaste activa bedraagt per 31 december 2022 € 546k (2021: € 385k).

3. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven;

	Latente belasting vorderingen	Vorderingen op participanten	Totaal
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Stand per 1 januari 2022:			
- Aanschafprijs	1.256	24	1.280
- Cumulatieve afschrijvingen	-	-	-
- Boekwaarde	<u>1.256</u>	<u>24</u>	<u>1.280</u>
Mutaties in de boekwaarde:			
- Toename	413	-	413
- Aflossing	-	(24)	(24)
- Afschrijvingen	-	-	-
- Saldo	<u>413</u>	<u>(24)</u>	<u>389</u>

Stand per 31 december 2022

- Aanschafprijs	1.669	-	1.669
- Cumulatieve afschrijvingen	-	-	-
- Boekwaarde	<u>1.669</u>	<u>-</u>	<u>1.669</u>

Latente belastingvorderingen

De post latente belastingvorderingen betreft de tot waardering gebrachte beschikbare voorwaartse verliescompensatie en verrekenbare tijdelijke verschillen. Van deze vorderingen is een bedrag van € nihil naar verwachting verrekenbaar binnen 1 jaar.

Vorderingen op participanten

Dit betreft een vordering op Gubernatio B.V. en is per 31 december 2022 in zijn geheel afgelost.

4. Voorraden

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Onderhanden werk	999	137
Gereed product en handelsgoederen	<u>3.825</u>	<u>2.589</u>
	<u>4.824</u>	<u>2.726</u>

Onderhanden werk

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Vervaardigingsprijs	999	137
Af: voorziening voor incurantheid	-	-
	<u>999</u>	<u>137</u>

Gereed product en handelsgoederen

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Verkrijgingsprijs handelsgoederen	4.626	3.045
Af: voorziening voor incurantheid	<u>(801)</u>	<u>(456)</u>
	<u>3.825</u>	<u>2.589</u>

Het verloop van de voorziening voor incurantheid (i.c. afwaardering van voorraden naar lagere opbrengstwaarde) is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Stand per 1 januari	456	384
Toevoeging ten laste van de winst- en verliesrekening	434	97
Afboeking ten laste van de voorziening	<u>(89)</u>	<u>(25)</u>
Stand per 31 december	<u><u>801</u></u>	<u><u>456</u></u>

5. Vorderingen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Op handelsdebiteuren	2.576	2.162
Te vorderen belastingen	4	233
Overige vorderingen	53	236
Overlopende activa	<u>350</u>	<u>204</u>
	<u><u>2.983</u></u>	<u><u>2.835</u></u>

De vorderingen op handelsdebiteuren, omzetbelasting en de overige vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De boekwaarde van de opgenomen vorderingen benadert de reële waarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

De overlopende activa bestaan uit vooruitbetaalde kosten met betrekking tot verzekeringen, huur en abonnementen voor boekjaar 2023.

Gedurende het boekjaar is ten laste van de winst-en-verliesrekening voor een bedrag van € nihil (2021: € nihil) een voorziening wegens oninbaarheid gevormd.

Vorderingen op handelsdebiteuren

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Geamortiseerde kostprijs van uitstaande vorderingen	2.576	2.162
Af: Voorziening wegens oninbaarheid	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u><u>2.576</u></u>	<u><u>2.162</u></u>

Te vorderen belastingen

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Omzetbelasting	-	129
Vennootschapsbelasting	4	104
	<u>4</u>	<u>233</u>

Overige vorderingen

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Tegemoetkoming NOW	37	203
Waarborgsommen	14	-
Overige vorderingen	2	33
	<u>53</u>	<u>236</u>

Overlopende activa

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Vooruitbetaalde huur	96	84
Vooruitbetaalde abonnementen	56	58
Vooruitbetaalde verzekeringen	37	36
Overige overlopende activa	161	26
	<u>350</u>	<u>204</u>

6. Liquide middelen

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Kasmiddelen	-	-
Rekening courant banken	101	-
	<u>101</u>	<u>-</u>

Het verloop van de liquide middelen in 2022 kan als volgt worden gespecificeerd:

	€ x 1.000
Stand liquide middelen per 1 januari 2022	(10)
Kasstroom uit operationele activiteiten	(543)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	(2.066)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	2.720
Netto kasstroom	<u>111</u>
Stand liquide middelen per 31 december 2022	<u><u>101</u></u>

7. Groepsvermogen

Voor een toelichting op het aandeel van de onderneming in het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening.

8. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	Latente belasting- verplichtingen	Garantie- verplichtingen	Groot onderhoud	Totaal
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Stand per 1 januari 2022	1.501	28	50	1.579
Mutaties:				
Toevoegingen ten laste van het resultaat	-	25	-	25
Onttrekkingen	(440)	(24)	-	(464)
Vrijval ten gunste van het resultaat	-	-	-	-
Stand per 31 december 2022	<u>1.061</u>	<u>29</u>	<u>50</u>	<u>1.140</u>

Voorziening latente belastingverplichtingen

De voorziening voor latente belastingverplichtingen omvat het belastingeffect van de belastbare tijdelijke verschillen tussen commerciële en fiscale waarderingen van de immateriële vaste activa. Dit tijdelijke verschil bedraagt in 2022 € 5,3 miljoen (2021: € 7,5 miljoen). Het gehanteerde belastingtarief bedraagt 20%. De latentie heeft een looptijd van langer dan 1 jaar.

Voorziening garantieverplichtingen

De voorziening voor garantieverplichtingen heeft betrekking op wettelijke en contractuele garantieregelingen tegenover afnemers van goederen en diensten. Van de voorziening heeft ongeveer € 20k (2021: ongeveer € 20k) een looptijd korter dan 1 jaar.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud houdt verband met toekomstig groot onderhoud aan de panden en installaties, en is geheel langlopend (langer dan 1 jaar).

9. Langlopende schulden

	2022	2021
	€ x 1.000	€ x 1.000
Obligatielening	4.396	7.837
Corona overbruggingslening	1.176	1.142
Aan kredietinstellingen	6	15
Aan participanten	833	589
Loonheffing	744	948
	<u>7.155</u>	<u>10.531</u>

De langlopende schulden hebben een resterende looptijd langer dan 1 jaar. De langlopende schulden per 31 december 2022 kunnen als volgt nader worden toegelicht:

	2022	Aflossings- verplichting 2023	Resterende looptijd > 1 jaar	Resterende looptijd > 5 jaar
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Obligatielening Corona	7.896	3.500	4.396	-
overbruggingslening	1.176	-	1.176	-
Schulden aan kredietinstellingen	10	4	6	
Schulden aan participanten	833	-	392	441
Loonheffing	1.128	384	744	-
	<u>11.043</u>	<u>3.888</u>	<u>6.714</u>	<u>441</u>

Voor bovengenoemde schulden en de kortlopende kredietfaciliteit zijn geen zakelijke zekerheden gesteld.

De aflossingsdata en effectieve rentevoet van de hierboven genoemde langlopende schulden zijn als volgt:

Obligatielening

De obligatielening kan als volgt worden gespecificeerd:

	Uitgifte bedrag	Looptijd	Aflossings- data	Effectieve rentevoet	Contante waarde
	€ x 1.000				€ x 1.000
Uitgifte I	3.500	5 jaar	20-12-2023	8,9%	3.471
Uitgifte II	1.499	5 jaar	12-07-2024	9,0%	1.478
Uitgifte III	3.000	5 jaar	23-04-2025	8,9%	2.947
	<u>7.999</u>				<u>7.896</u>

De obligatielening is achtergesteld gedurende de volledige looptijd. De achterstelling geldt ten opzichte van alle andere schuldeisers van de groep.

Corona overbruggingslening

Op 29 juni 2021 heeft de onderneming van Corona Overbruggingslening Regio Utrecht B.V. een lening groot € 1.125k verkregen. De looptijd van deze lening is 3 jaar en wordt in zijn geheel afgelost op 29 juni 2024. De rente bedraagt 3% per jaar en

wordt aan het einde van de looptijd afgelost. Deze lening is achtergesteld ten opzichte van alle huidige en toekomstige vorderingen van bancaire instellingen.

Schulden aan kredietinstellingen

Deze post betreft opgenomen leningen bij banken. Het verloop van de post luidt als volgt:

	€ x 1.000
Nominale hoofdsom	3.102
Afgeïst tot en met 31 december 2021	(2.649)
Restant hoofdsom per 1 januari 2022	453
Opgenomen in 2022	-
Aflossing in 2022	(443)
Restant hoofdsom per 31 december 2022	10
Kortlopend deel per 31 december 2022	4
Langlopend deel per 31 december 2022	6

Lening ABN AMRO Bank N.V. (594)

Betreft door ABN AMRO Bank N.V. op 9 maart 2018 en 4 april 2018 verstrekte geldleningen, in hoofdsom groot € 350.000. De rentevoet bedraagt driemaands Euribor plus individuele opslag van 3,5%. De looptijd van de lening is vijf jaar. Volledige aflossing heeft op 1 oktober 2022 plaatsgevonden.

Lening ABN AMRO Bank N.V. (624)

Betreft door ABN AMRO Bank N.V. op 4 april 2018 verstrekte geldleningen, in hoofdsom groot € 650.000. De rentevoet bedraagt driemaands Euribor plus individuele opslag van 3,08%. De looptijd van de lening is vijf jaar. Volledige aflossing heeft op 1 oktober 2022 plaatsgevonden.

Lening Citizens Financial Group Inc.

Als onderdeel van het Corona ondersteuningspakket van de Amerikaanse overheid heeft Citizens Financial Group Inc. op 4 mei 2020 een geldlening verstrekt, in hoofdsom groot \$ 125.000. De rentevoet bedraagt 1,0%. In 2021 is een bedrag groot \$ 110.000 kwijtgescholden. De aflossing van deze lening vindt plaats in maandelijkse termijn van \$ 365.

Convenanten

Aangezien de leningen op 1 oktober 2022 volledig zijn afgelost zijn voor 2022 geen convenanten van toepassing.

Schulden aan participanten

Deze post betreft een opgenomen lening groot € 441k van aandeelhouder RRM Investments B.V. De lening is geheel achtergesteld bij alle andere schulden. Er is geen aflossingsschema overeengekomen. De rentevoet bedraagt 2,5% per jaar. Er hebben op deze leningen gedurende de looptijd nog geen aflossingen plaatsgevonden.

Op 24 juni 2021 is een Corona overbruggingslening met aandeelhouders RRM Investments B.V. en Gubernatio B.V. groot € 375k afgesloten. Op 31 december 2022 heeft RRM Investments B.V. het leningsgedeelte van Gubernatio overgenomen. De looptijd van deze lening is 3 jaar en wordt in zijn geheel afgelost op 24 juni 2024. Indien de aflossing van de Corona overbruggingslening middels een uitgifte van aandelen zal worden gefinancierd heeft de aandeelhouder het recht om de lening naar aandelen te converteren. De rente bedraagt 3% per jaar en wordt aan het einde van de looptijd afgelost. Deze lening is achtergesteld ten opzichte van alle huidige en toekomstige vorderingen van bancaire instellingen.

Loonheffing

Dit betreft een schuld uit hoofde van de, als gevolg van de corona crisis getroffen, regeling tot bijzonder uitstel van betaling van de loonheffing over de periode november 2020 tot en met juni 2021. Vanaf 1 oktober 2022 wordt deze schuld in 60 gelijke termijnen afgelost.

10. Kortlopende schulden

	2022	2021
	€ x 1.000	€ x 1.000
Aflossingsdeel komend boekjaar van de langlopende schulden	3.504	438
Kredietinstellingen	-	10
Aan leveranciers en handelskredieten	2.873	1.804
Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen	468	72
Schulden ter zake van pensioenen	151	55
Overige schulden en overlopende passiva	1.778	1.281
	<u>8.774</u>	<u>3.660</u>

De onder de kortlopende schulden opgenomen bedragen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De boekwaarde van de kortlopende schulden benaderd de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten.

Aflossingsdeel komend boekjaar van de langlopende schulden

Verwezen wordt naar de toelichting op de gelijknamige post onder de langlopende schulden.

Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Loonheffing	384	43
Premies sociale verzekeringen	2	16
Omzetbelasting	<u>82</u>	<u>13</u>
	<u><u>468</u></u>	<u><u>72</u></u>

Overige schulden en overlopende passiva

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Vooruitgefactureerde omzet	570	450
Vakantiegeld en -dagen	550	460
Vooruitontvangen subsidie	210	152
Bonus	215	70
Rente en kosten bank	-	18
Overige schulden	<u>233</u>	<u>131</u>
	<u><u>1.778</u></u>	<u><u>1.281</u></u>

11. Financiële instrumenten

Algemeen

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen

heeft de onderneming een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de onderneming te beperken. De onderneming zet geen afgeleide financiële instrumenten in.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 75% geconcentreerd bij vijf grote afnemers in de industrie. Het maximale bedrag aan kredietrisico bedraagt € 4,3 miljoen. Voor de kredietrisico's inzake de latente belastingvorderingen en de overige vorderingen wordt verwezen naar noot 3 - Financiële vaste activa en noot 5 - Vorderingen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij de uitgegeven leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. Alle opgenomen en uitgegeven leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De onderneming heeft als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Financiële activa

Over de latente belastingvordering wordt geen rente gevorderd.

De lening aan Gubernatio B.V. is in 2022 afgelost, de effectieve rentevoet bedraagt 3%.

Verplichtingen

De aflossingsdata van de leningen van de ABN AMRO zijn per kwartaal, de laatste aflossing op deze leningen heeft op 1 oktober 2022 plaatsgevonden. De effectieve rentevoet van deze leningen ligt tussen de 2,5% en de 2,9%.

Uitgifte I van de obligatielening wordt afgelost in december 2023, de effectieve rentevoet is 8,9%. Uitgifte II van de obligatielening wordt afgelost in juli 2024 en heeft een effectieve rentevoet van 9,0%. Uitgifte III wordt afgelost in april 2025 en heeft een effectieve rentevoet van 8,9%. De Corona overbruggingslening van Corona Overbruggingslening Regio Utrecht B.V. wordt afgelost op 29 juni 2024 en heeft een effectieve rentevoet van 3%. De lening van de Citizens Financial Group Inc. is gedeeltelijk afgelost op 4 mei 2022 en heeft een effectieve rentevoet van 1,0%

De Corona overbruggingslening van de participanten wordt afgelost op 24 juni 2024 en heeft een effectieve rentevoet van 3%. Voor de overige schulden aan de participanten is geen aflossingsschema overeengekomen, de effectieve rentevoet is 2,5%.

Liquiditeitsrisico

De onderneming maakt geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten om liquiditeitsrisico's af te dekken.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten kan als volgt worden weergegeven:

	Boek- waarde 2022	Markt- waarde 2022	Boek- waarde 2021	Markt- waarde 2021
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Financiële vaste activa				
Latente belasting vordering	1.669	1.669	1.256	1.256
Vordering participant	-	-	24	24
	<u>1.669</u>	<u>1.669</u>	<u>1.280</u>	<u>1.280</u>
Langlopende schulden				
Obligatie lening	4.396	4.396	7.837	7.837
Corona overbruggingslening	1.176	1.141	1.142	1.109
Schulden aan kredietinstellingen	6	6	453	441
Schulden aan participanten	833	822	589	578
Loonheffing	744	744	948	948
Totaal	<u>7.155</u>	<u>7.109</u>	<u>10.969</u>	<u>10.913</u>

De reële waarde van de financiële vaste activa en de schulden aan participanten benadert de boekwaarde aangezien er geen zekerheid is op welk moment de kasstroom gaat plaatsvinden, derhalve wordt de contante waarde van de toekomstige kasstroom gelijk gesteld aan de boekwaarde van het vaste actief.

De reële waarde van de obligatie lening is gelijk aan de boekwaarde aangezien de lening 31 december op de reële waarde is gewaardeerd.

De reële waarde van de Corona overbruggingslening is de contante waarde van toekomstige kasstromen gebaseerd op een rente die per balansdatum zou gelden voor gelijksoortige leningen. Het percentage is 3,0.

De reële waarde van de schulden aan kredietinstellingen is de contante waarde van toekomstige kasstromen gebaseerd op een rente die per balansdatum zou gelden voor gelijksoortige leningen vermeerderd met een risicopremie voor iedere individuele lening. Het gemiddelde percentage is 1,0 (2021: 2,1).

De reële waarde van de overige schulden benadert de boekwaarde aangezien de kasstroom in 2022 heeft plaatsgevonden.

12. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van operationele leasing (inclusief erfpacht en huur).

De operationele leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	€ x 1.000
Niet langer dan 1 jaar	310
Tussen 1 en 5 jaar	510
Langer dan 5 jaar	5
	<u>825</u>

Het bedrag van lease betalingen dat is verwerkt als last in 2022, bedraagt € 240k (2021: € 223k).

13. Brutomarge

De netto-omzet is ten opzichte van 2021 gestegen met 24,3%.

14. Lonen en salarissen

	2022 € x 1.000	2021 € x 1.000
Bruto lonen en salarissen	3.980	3.700
Af: Ontvangen ziekingeld	(95)	(127)
Loonsubsidies	(268)	(798)
	<u>3.617</u>	<u>2.775</u>

In het bedrag van loonsubsidies is een bedrag van € nihil (2021: € 233k) opgenomen uit hoofde van de tegemoetkoming Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW).

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2022 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de groep, omgerekend naar volledige mensjaren 85,7 (2021: 78,9). Hiervan waren 8 personen (2021: 8 personen) werkzaam buiten Nederland. Deze personeelsomvang (gemiddeld aantal personen) is als volgt onder te verdelen naar verschillende personeelscategorieën:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Management	3,8	3,8
Inkoop	2,8	3,0
Verkoop	6,4	5,4
Productie en distributie	26,3	21,5
Research & Development	27,8	27,1
Administratie	3,2	3,2
Overig	15,4	14,9
	<u>85,7</u>	<u>78,9</u>

15. Sociale lasten en pensioenlasten

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Sociale lasten	602	542
Pensioenlasten	410	398
	<u>1.012</u>	<u>940</u>

De pensioenlasten bestaan voor € 398k (2021: € 390k) uit de met de pensioenuitvoerder overeengekomen premie. Het restantbedrag € 8k (2021: € 8k) betreft de in het kader van buitenlandse pensioenregelingen verwerkte pensioenlasten.

16. Afschrijvingen op en overige waardeveranderingen van immateriële en materiële vaste activa

	2022		2021	
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Immateriële vaste activa				
Afschrijvingen ontwikkelingskosten	840		287	
Waardeveranderingen ontwikkelingskosten	2.848		-	
Goodwill	252		252	
		3.940		539
Materiële vaste activa				
Andere vaste bedrijfsmiddelen	90		146	
Af: boekresultaat bij vervreemding	-		-	
		90		146
		<u>4.030</u>		<u>685</u>

De ten laste van de winst-en-verliesrekening gebrachte onderzoeks- en ontwikkelingskosten, inclusief afschrijvingen op geactiveerde kosten, bedragen € 3.702k (2021: 327k) en zijn als volgt te specificeren:

	2022	2021
	€ x 1.000	€ x 1.000
Afschrijvingen	3.688	287
Overige bedrijfskosten	14	40
	<u>3.702</u>	<u>327</u>

In december 2022 is besloten om het project voor de ontwikkeling van de nieuwe bezinkingsinstrumenten in kleinere deelprojecten op te splitsen. Dit heeft als gevolg dat een gedeelte van de geactiveerde kosten in de toekomst geen positieve kasstroom voort zal brengen. De waarde van deze geactiveerde kosten bedraagt € 2,8 miljoen en is in 2022 als waardeverandering ten laste van de winst- en rekening gebracht.

17. Overige bedrijfskosten

In 2022 zijn de ontwikkelingskosten geactiveerd. Dit is mede toe te schrijven aan het betrouwbaar kunnen inschatten van positieve verwachte kasstromen aan het new product development programma.

18. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Kwijtschelding langlopende lening	-	92
Valutakoersverschillen	<u>117</u>	<u>129</u>
	<u><u>117</u></u>	<u><u>221</u></u>

19. Rentelasten en soortgelijke kosten

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Obligatielening	699	694
Corona overbruggingslening	45	23
Leningen o/g ABN AMRO N.V.	7	15
Leningen van participanten	7	3
Rekening-courant krediet banken	<u>17</u>	<u>25</u>
	<u><u>775</u></u>	<u><u>760</u></u>

20. Belastingen

De onderneming vormt samen met Mechatronics Instruments B.V. en RR Mechatronics Manufacturing B.V. een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. De vennootschapsbelasting is in elk van de vennootschappen opgenomen voor dat deel dat de desbetreffende vennootschap als zelfstandig belastingplichtige verschuldigd zou zijn, rekening houdend met voor de vennootschap geldende fiscale faciliteiten.

De belangrijkste componenten van de belastinglast zijn:

	<u>2022</u> € x 1.000	<u>2021</u> € x 1.000
Belastinglast huidig boekjaar	(1.539)	(89)
Fiscaal lagere afschrijvingen	1.010	139
Activering R&D kosten	(296)	(603)
Beperk aftrekbare bedragen	3	2
Belastingbesparing in verband met investeringsaftrek	(3)	(3)
Deelnemingsvrijstelling	411	(8)
Mutaties in tijdelijke verschillen	<u>(439)</u>	<u>413</u>
	<u>(853)</u>	<u>(149)</u>
Effectief belastingtarief	19,6%	55,6%
Toepasselijk belastingtarief	25,8%	25,8%

Het toepasselijke belastingtarief is gebaseerd op de relatieve verhouding van de bijdrage van de groepsmaatschappijen aan het resultaat. Alle groepsmaatschappijen waar de berekening van de vennootschapsbelasting op van toepassing is zijn gevestigd in Nederland.

Het effectieve belastingtarief wijkt af van het toepasselijke belastingtarief als gevolg van fiscale waarderingsverschillen en fiscale faciliteiten.

Het effectieve belastingtarief wijkt af van voorgaand jaar door de relatief hogere activering van R&D kosten en de hogere mutatie in tijdelijke verschillen.

Toekomstige fiscale winsten kunnen tot een bedrag van € 6.635k (2021: € 5.033k) worden gecompenseerd met de in het verleden geleden fiscale verliezen. De in 2022 geleden fiscaal verlies is voor een bedrag van € 413k (2021: € 563k) geactiveerd, zie verder noot 3 Financiële vaste activa.

21. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum dan wel van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening.

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans per 31 december

(vóór resultaatbestemming)

Activa		2022	2021
		€ x 1.000	€ x 1.000
	<i>Noot</i>		
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	22	1.555	1.764
Financiële vaste activa	23	6.362	7.487
		7.917	9.251
Vlottende activa			
Vorderingen	24	6.455	4.924
Liquide middelen		1	12
		6.456	4.936
		14.373	14.187
Passiva			
Eigen vermogen	25		
Geplaatst kapitaal		1	1
Agio		7.641	4.641
Reserve omrekenverschillen		(94)	(28)
Wettelijke reserves		10.161	11.844
Overige reserves		(10.731)	(12.295)
Resultaat boekjaar na belasting		(3.498)	(119)
		3.480	4.044
Voorzieningen	26	182	172
Langlopende schulden	27	6.497	9.683
Kortlopende schulden	28	4.214	288
		14.373	14.187

De toelichtingen op pagina 64 tot en met 78 maken integraal deel uit van deze enkelvoudige jaarrekening.

Enkelvoudige winst- en verliesrekening over januari tot en met december

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Resultaat deelnemingen na belastingen	(2.311)	822
Vennootschappelijk resultaat na belastingen	<u>(1.187)</u>	<u>(941)</u>
Resultaat na belastingen	<u>(3.498)</u>	<u>(119)</u>

De toelichtingen op pagina 64 tot en met 78 maken integraal deel uit van deze enkelvoudige jaarrekening.

Toelichting behorende tot de enkelvoudige jaarrekening 2022

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de statutaire jaarrekening 2022 van de onderneming. De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening van de onderneming verwerkt.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Zie voor een uitwerking hiervan de grondslagen voor financiële vaste activa in de geconsolideerde jaarrekening.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

22. Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt weer te geven;

	Ontwikkelings- kosten € x 1.000	Goodwill € x 1.000	Totaal € x 1.000
Stand per 1 januari 2022:			
- Aanschafprijs	1.001	2.523	3.524
- Cumulatieve afschrijvingen	<u>(92)</u>	<u>(1.668)</u>	<u>(1.760)</u>
- Boekwaarde	<u>909</u>	<u>855</u>	<u>1.764</u>
Mutaties in de boekwaarde:			
- Investerings	161	-	161
- Afschrijvingen	<u>(118)</u>	<u>(252)</u>	<u>(370)</u>
- Saldo	<u>43</u>	<u>(252)</u>	<u>(209)</u>
Stand per 31 december 2022			
- Aanschafprijs	1.162	2.523	3.685
- Cumulatieve afschrijvingen	<u>(210)</u>	<u>(1.920)</u>	<u>(2.130)</u>
- Boekwaarde	<u>952</u>	<u>603</u>	<u>1.555</u>

De geactiveerde ontwikkelingskosten betreffen intern gegenereerde immateriële vaste activa en hebben betrekking op de ontwikkeling van de huidige en nieuwe instrumenten.

23. Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven;

	Deelnemingen in groepsmaat- schappijen € x 1.000	Latente belasting vordering	Vorderingen op participanten € x 1.000	Totaal € x 1.000
Stand per 1 januari 2022:				
- Aanschafprijs	6.207	1.256	24	7.487
- Cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-
- Boekwaarde	<u>6.207</u>	<u>1.256</u>	<u>24</u>	<u>7.487</u>
Mutaties in het boekjaar:				
- Valuta koersverschillen	(66)	-	-	(66)
- Aandeel in resultaat deelnemingen	(1.613)	-	-	(1.613)
- Investerings	-	578	-	578
- Desinvestering	-	-	(24)	(24)
- Saldo	<u>(1.679)</u>	<u>578</u>	<u>(24)</u>	<u>(1.125)</u>
Stand per 31 december 2022				
- Aanschafprijs	4.528	1.834	-	6.362
- Cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-
- Boekwaarde	<u>4.528</u>	<u>1.834</u>	<u>-</u>	<u>6.362</u>

De boekwaarde van de opgenomen vorderingen benadert de reële waarde ervan.

De onderneming te Zwaag staat aan het hoofd van de groep en heeft de volgende kapitaalbelangen:

Naam	Vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal
Geconsolideerde deelnemingen		
Mechatronics Instruments B.V.	Zwaag	100 %
RR Mechatronics Manufacturing B.V.	Zwaag	100 %
Mechatronics USA, LLC	Warwick, RI	100 %

Mechatronics Software Applications B.V. is op 15 november 2021 geliquideerd.

De vordering op participanten betreft een vordering op Gubernatio B.V. met een looptijd van langer dan 1 jaar. De rente op deze vordering bedraagt 3% per jaar.

24. Vorderingen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Groepsmaatschappijen	6.164	4.524
Vennootschapsbelasting	4	104
Omzetbelasting	145	136
Overlopende activa	142	160
	<u>6.455</u>	<u>4.924</u>

Vordering op groepsmaatschappijen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Mechatronics Instruments B.V.	(410)	1.418
RR Mechatronics Manufacturing B.V.	6.574	3.106
	<u>6.164</u>	<u>4.524</u>

De vorderingen hebben een verwachte looptijd van korter dan 1 jaar.

De reële waarde van de opgenomen vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

De overlopende activa bestaan uit vooruitbetaalde kosten met betrekking tot huur en verzekeringen voor boekjaar 2023.

25. Eigen vermogen

	Geplaatst kapitaal	Agio	Reserve omreken- verschillen	Wettelijke reserve	Overige reserves	Totaal
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Stand per 1 januari 2021:	1	3.217	54	8.683	(9.134)	2.821
<i>Mutaties in het boekjaar 2021:</i>						
Kapitaalstorting	-	1.424	-	-	-	1.424
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	(119)	(119)
Omrekenverschillen	-	-	(82)	-	-	(82)
Toevoeging vanuit algemene reserve	-	-	-	3.161	-	3.161
Toevoeging wettelijke reserve	-	-	-	-	(3.161)	(3.161)
Stand per 1 januari 2022:	<u>1</u>	<u>4.641</u>	<u>(28)</u>	<u>11.844</u>	<u>(12.414)</u>	<u>4.044</u>
<i>Mutaties in het boekjaar 2022:</i>						
Kapitaalstorting	-	3.000	-	-	-	3.000
Resultaat boekjaar	-	-	-	-	(3.498)	(3.498)
Omrekenverschillen	-	-	(66)	-	-	(66)
Onttrekking naar algemene reserve	-	-	-	(1.683)	-	(1.683)
Onttrekking wettelijke reserve	-	-	-	-	1.683	1.683
Stand per 31 december 2022	<u><u>1</u></u>	<u><u>7.641</u></u>	<u><u>(94)</u></u>	<u><u>10.161</u></u>	<u><u>(14.229)</u></u>	<u><u>3.480</u></u>

De onderneming houdt 21.431 gewone aandelen voor eigen rekening. De verkrijgingsprijs is in zijn geheel ten laste van het agio gebracht.

Geplaatst kapitaal

Het gestort en opgevraagd kapitaal kan als volgt worden uitgesplitst:

Soort	Aantal	Nominaal bedrag	Totaal
Gewone aandelen	145.319	€ 0,01	1.453
Cumulatief preferente aandelen	<u>1</u>	€ 0,01	<u>-</u>
Totaal	<u>145.320</u>		<u>1.453</u>

Het preferente aandeel geeft bij voorrang recht op een deel van de uitkeerbare winst te weten een samengesteld rendement van 8% op jaarbasis over:

- Het totaal op de cumulatief preferente aandelen gestorte bedrag, zowel nominaal als agio;
- Het saldo van de dividendreserve verbonden met de cumulatief preferente aandelen;
- Enig nog niet ingehaald tekort.

Agio

Het agio omvat de opbrengsten uit de uitgifte van aandelen voor zover deze hoger zijn dan het nominale bedrag van de aandelen (opbrengsten boven pari).

Reserve omrekeningsverschillen

In deze wettelijke reserve worden omrekeningsverschillen verantwoord die het gevolg zijn van de omrekening van de functionele valuta van bedrijfsuitoefeningen in het buitenland naar de presentatievaluta van de moedermaatschappij. Bij verkoop van een deelneming worden de op deze deelneming betrekking hebbende cumulatieve omrekeningsverschillen overgeboekt naar de overige reserves.

De wettelijke reserve omrekeningsverschillen bedraagt negatief € 95k en heeft betrekking op de deelneming in de Verenigde Staten van Amerika. Deze reserve omrekeningsverschillen is gevormd vanaf het boekjaar 2017.

Andere wettelijke reserves

De post andere wettelijke reserves bestaat uit een wettelijke reserve voor geactiveerde ontwikkelingskosten.

Overige reserves

Op 31 december 2022 is onvoldoende vrij uitkeerbaar eigen vermogen aanwezig. Het cumulatieve preferente dividend zal worden uitgekeerd in toekomstige jaren bij voldoende vrij uitkeerbaar eigen vermogen. Per 31 december 2022 staat voor het cumulatief preferente aandeel achterstallig dividend open ter hoogte van € 1.704k (2021: € 1.207k). Het bestuur heeft nog geen goedkeuring verleend tot uitkering van preferent dividend.

Onverdeeld resultaat

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2021

De jaarrekening 2021 is vastgesteld in de Algemene Vergadering gehouden op 21 juni 2022. De Algemene Vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het voorstel van de directie.

Voorstel tot resultaatbestemming 2022

De directie stelt, aan de Algemene Vergadering voor het resultaat na belastingen over 2022 als volgt te bestemmen: het bedrag van € 3.498k onttrekken aan de overige reserves.

Garantievermogen

Het garantievermogen bedraagt € 13,4 miljoen en bestaat uit eigen vermogen (€ 3,5 miljoen), de obligatielening (€ 7,9 miljoen), de Corona overbruggingslening (€ 1,2 miljoen) en de achtergestelde leningen van participanten (€ 0,8 miljoen).

26. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	Latente belasting- verplichtingen	Deel- nemingen	Totaal
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Stand per 1 januari 2022	172	-	172
Mutaties:			
Toevoegingen ten laste van het resultaat	10	-	10
Onttrekkingen	-	-	-
Vrijval ten gunste van het resultaat	-	-	-
Stand per 31 december 2022	<u>182</u>	<u>-</u>	<u>182</u>

Voorziening latente belastingverplichtingen

De voorziening voor latente belastingverplichtingen omvat het belastingeffect van de belastbare tijdelijke verschillen tussen commerciële en fiscale waarderingen van de immateriële vaste activa. Dit tijdelijke verschil bedraagt in 2022 € 910k (2021: € 862k). Het gehanteerde belastingtarief bedraagt 20%. De latentie heeft een looptijd van langer dan 1 jaar.

27. Langlopende schulden

	2022	2021
	€ x 1.000	€ x 1.000
Obligatielening	4.396	7.837
Corona overbruggingslening	1.176	1.142
Aan participanten	833	589
Loonheffing	92	115
	<u>6.497</u>	<u>9.683</u>

De langlopende schulden hebben een resterende looptijd langer dan 1 jaar. De langlopende schulden per 31 december 2021 kunnen als volgt nader worden toegelicht:

	2022	Aflossings- verplichting 2023	Resterende looptijd > 1 jaar	Resterende looptijd > 5 jaar
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Obligatielening Corona	7.896	3.500	4.396	-
overbruggingslening	1.176	-	1.176	-
Schulden aan partici- panten	833	-	392	441
Loonheffing	138	46	92	-
	<u>10.043</u>	<u>3.546</u>	<u>6.056</u>	<u>441</u>

Omtrent zekerheden zijn geen afspraken vastgelegd.

Obligatielening

De obligatielening kan als volgt worden gespecificeerd:

	Uitgifte bedrag	Looptijd	Aflossings- data	Effectieve rentevoet	Contante waarde
	€ x 1.000				€ x 1.000
Uitgifte I	3.500	5 jaar	20-12-2023	8,9%	3.471
Uitgifte II	1.499	5 jaar	12-07-2024	9,0%	1.478
Uitgifte III	3.000	5 jaar	23-04-2025	8,9%	2.947
	<u>7.999</u>				<u>7.896</u>

De obligatielening is achtergesteld gedurende de volledige looptijd. De achterstelling geldt ten opzichte van alle andere schuldeisers van de groep.

Schulden aan participanten

Deze post betreft een opgenomen lening groot € 441k van aandeelhouder RRM Investments B.V. De lening is geheel achtergesteld bij alle andere schulden. Er is geen aflossingsschema overeengekomen. De rentevoet bedraagt 2,5% per jaar. Er hebben op deze leningen gedurende de looptijd nog geen aflossingen plaatsgevonden.

Op 24 juni 2021 is een Corona overbruggingslening met aandeelhouders RRM Investments B.V. en Gubernatio B.V. groot € 375k afgesloten. Op 31 december 2022 heeft RRM Investments B.V. het leningsgedeelte van Gubernatio overgenomen. De looptijd van deze lening is 3 jaar en wordt in zijn geheel afgelost op 24 juni 2024. Indien de aflossing van de Corona overbruggingslening middels een uitgifte van aandelen zal worden gefinancierd heeft de aandeelhouder het recht om de lening naar aandelen te converteren. De rente bedraagt 3% per jaar en wordt aan het

einde van de looptijd afgelost. Deze lening is achtergesteld ten opzichte van alle huidige en toekomstige vorderingen van bancaire instellingen.

Loonheffing

Dit betreft een schuld uit hoofde van de, als gevolg van de corona crisis getroffen, regeling tot bijzonder uitstel van betaling van de loonheffing over de periode november 2020 tot en met juni 2021. Vanaf 1 oktober 2022 wordt deze schuld in 60 gelijke termijnen afgelost.

28. Kortlopende schulden

	2022 € x 1.000	2021 € x 1.000
Aflossingsdeel komend boekjaar van de langlopende schulden	3.500	-
Aan leveranciers en handelskredieten	246	53
Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen	75	(2)
Overige schulden en overlopende passiva	393	237
	<u>4.214</u>	<u>288</u>

De onder de kortlopende schulden opgenomen bedragen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De boekwaarde van de kortlopende schulden benaderd de reële waarde daarvan, gegeven de korte looptijd van de opgenomen posten.

Aflossingsdeel komend boekjaar van de langlopende schulden

Verwezen wordt naar de toelichting op de gelijknamige post onder de langlopende schulden.

Te betalen belastingen en premies sociale verzekeringen

	2022 € x 1.000	2021 € x 1.000
Loonheffing	46	(10)
Premies sociale verzekeringen	3	1
Pensioenen	26	7
	<u>75</u>	<u>(2)</u>

Overige schulden en overlopende passiva

	2022	2021
	€ x 1.000	€ x 1.000
Vooruitontvangen bedragen	164	122
Vakantiegeld en -dagen	118	75
Bonus	66	15
Overige schulden	44	25
	<u>392</u>	<u>237</u>

29. Financiële instrumenten

Algemeen

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de onderneming een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de onderneming te beperken. De onderneming zet geen afgeleide financiële instrumenten in.

Kredietrisico

Voor de kredietrisico's inzake de vorderingen op groepsmaatschappijen, participanten en de overige vorderingen wordt verwezen naar noot 22 - Financiële vaste activa en noot 23 - Vorderingen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij de uitgegeven leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. Alle opgenomen en uitgegeven leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De onderneming heeft als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Financiële activa

De lening aan Gubernatio B.V. is in 2022 afgelost, de effectieve rentevoet bedraagt 3%.

Verplichtingen

Uitgifte I van de obligatielening wordt afgelost in december 2023, de effectieve rentevoet is 8,9%. Uitgifte II van de obligatielening wordt afgelost in juli 2024 en heeft een effectieve rentevoet van 9,0%. Uitgifte III wordt afgelost in april 2025 en heeft een effectieve rentevoet van 8,9%.

Voor de schulden aan groepsmaatschappijen en participanten is geen aflossingsschema overeengekomen, de effectieve rentevoet voor de schulden aan groepsmaatschappijen is 5,0%, voor de schulden aan participanten is de effectieve rentevoet 2,5%.

Liquiditeitsrisico

De onderneming maakt geen gebruik afgeleide financiële instrumenten om liquiditeitsrisico's af te dekken.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

De reële waarde van de financiële vaste activa en de schulden aan participanten benadert de boekwaarde aangezien er geen zekerheid is op welk moment de kasstroom gaat plaatsvinden, derhalve wordt de contante waarde van de toekomstige kasstroom gelijk gesteld aan de boekwaarde van het vaste actief.

De reële waarde van de obligatie lening is gelijk aan de boekwaarde aangezien de lening 31 december op de reële waarde is gewaardeerd.

De reële waarde van de overige schulden benadert de boekwaarde aangezien de kasstroom in 2021 heeft plaatsgevonden.

30. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van operationele leasing (inclusief erfpacht en huur).

De operationele leasekosten worden lineair over de leaseperiode in de winst-en-verliesrekening verwerkt. De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	€ x 1.000
Niet langer dan 1 jaar	196
Tussen 1 en 5 jaar	245
Langer dan 5 jaar	-
	<u>441</u>

Het bedrag van lease betalingen dat is verwerkt als last in 2022, bedraagt € 173k (2021: € 161k).

Aansprakelijkheidsstelling

De vennootschap heeft ten behoeve van een dochteronderneming een aansprakelijkheidsstelling afgegeven zoals bedoeld in artikel 2:403 BW. De aansprakelijkheidsstelling heeft betrekking op RR Mechatronics Manufacturing B.V. te Zwaag

Fiscale eenheid

De onderneming vormt tezamen met haar Nederlandse dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting en omzetbelasting; elk der vennootschappen is volgens de standaardvoorwaarden aansprakelijk voor te betalen belasting van alle bij de fiscale eenheid betrokken vennootschappen.

Afrekening tussen de onderneming en haar dochtermaatschappijen vindt plaats via de rekening-courant verhoudingen.

De volgende methodiek wordt gehanteerd wat betreft doorbelasting/toerekening van vennootschapsbelasting binnen de fiscale eenheid:

Omdat de onderneming met haar dochtermaatschappijen binnen de fiscale eenheid afrekent op basis van het fiscale resultaat, rekening houdend met voordelen van de fiscale eenheid, zijn de latente belastingen van de dochtermaatschappijen in beginsel de latente vorderingen en/of latente verplichtingen jegens de onderneming.

31. Personeelskosten en aantal werknemers

De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten van de bij de onderneming werkzame werknemers kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€ x 1.000	€ x 1.000
Lonen en salarissen	456	393
Ontvangen subsidies	(78)	(240)
Sociale lasten	56	47
Pensioenlasten	54	45
	<u>488</u>	<u>245</u>

Gedurende het boekjaar 2022 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de onderneming, omgerekend naar volledige mensjaren 6,7 (2021: 5,6). Hiervan waren geen personen (2021 geen) werkzaam buiten Nederland. Deze personeelsomvang (gemiddeld aantal personen) is als volgt onder te verdelen naar verschillende personeelscategorieën:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Management	2,8	2,3
Research & Development	<u>3,9</u>	<u>3,3</u>
	<u>6,7</u>	<u>5,6</u>

32. Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen

Dit betreft het aandeel van de onderneming in de resultaten van haar deelnemingen, waarvan een bedrag van negatief € 1.613k (2021: positief € 822k) groepsmaatschappijen betreft.

33. Bezoldiging van bestuurders en commissarissen

Het bestuur van R&R Mechatronics International B.V. bestaat uit 1 persoon.

Op grond van de in artikel 383 lid 1 boek 2 BW opgenomen vrijstelling is derhalve geen melding gemaakt van de bezoldiging bestuurders.

34. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum dan wel van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening.

Zwaag, 29 september 2023

De directie:

T. van der Meer

Overige gegevens

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge artikel 17 van de statuten van de onderneming staat de winst ter beschikking van de Algemene Vergadering, die deze geheel of gedeeltelijk kan bestemmen tot vorming van – of storting in – een of meer algemene of bijzondere reservefondsen. De houders van preferente aandelen hebben recht op een dividenduitkering van 8% van de door hen gehouden aandelen, indien en voor zover de jaarwinst daartoe toereikend is.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouder van R&R Mechatronics International B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van R&R Mechatronics International B.V. te Zwaag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van R&R Mechatronics International B.V. op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over januari tot en met december 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van R&R Mechatronics International B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'continuïteit' in de toelichting van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de entiteit voor het aflossen van de obligatielening afhankelijk is van positieve ontwikkelingen van de benoemde scenario's: aantrekken van externe financiering en/of verkoop van technologie. De onzekere uitkomst van deze scenario's duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij de directie. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samengaat met activiteiten om de fraude te verhullen.

Wij identificeren en schatten risico's in op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa, omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Zoals beschreven in de controlestandaarden zijn het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management en opbrengstverantwoording veronderstelde frauderisico's. Het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te beïnvloeden en/of frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

Wij hebben ten aanzien van de relevante processen de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management

Wij hebben het frauderisico op mogelijke doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management geadresseerd door onder andere het toetsen van vastgelegde manuele journaalposten, het toetsen van transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering en het beoordelen van schattingen op tendenties waarbij de eventuele omstandigheden die tot de tendentie hebben geleid een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Ten aanzien van risico's omtrent tendenties bij schattingen hebben wij onder andere de opzet en het bestaan van interne beheersingsmaatregelen getoetst die zijn gericht op frauderisico's en hebben wij retrospectief de oordeelsvormingen van het management met betrekking tot significante schattingen in de jaarrekening van voorgaand boekjaar getoetst.

Opbrengstverantwoording

Met betrekking tot het frauderisico omtrent opbrengstverantwoording stellen we op basis van onze risicoanalyse vast dat het risico toeziet op het bestaan en de afgrenzing van omzettransacties. We hebben gerichte procedures uitgevoerd gerelateerd aan dit risico, waaronder het toetsen van de opzet en het bestaan van de gerelateerde interne beheersingsmaatregelen, het uitvoeren van voorraadinventarisatie, toetsen van een goederenbeweging, verkrijgen van bevestiging van inkopen, het uitvoeren van detailcontroles van omzettransacties met onderliggende documentatie gedurende het boekjaar en ultimo 2022 en het identificeren en indien van toepassing valideren van ongebruikelijke boekingen in de omzet.

We hebben elementen van onvoorspelbaarheid ingebouwd in onze controlewerkzaamheden. Gedurende het gehele controleproces zijn we alert gebleven op indicaties van fraude en hebben in dergelijke gevallen de impact hiervan op onze controle geëvalueerd. Ook hebben we onze controlebevindingen geëvalueerd op aanwijzingen voor fraude of op het niet voldoen aan wet-en-regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

Zoals toegelicht in 'Informatieverschaffing over continuïteit' zoals opgenomen in de grondslagen van de jaarrekening heeft de directie zijn continuïteitsbeoordeling voor de periode van twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna continuïteitsrisico's). Verwezen wordt naar de paragraaf "Materiële onzekerheid over de continuïteit"

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben van de opgestelde begroting voor 2023 en de directie bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. De directie heeft hierbij onder andere aandacht besteed aan de omzetverwachting en de ontwikkeling van de kosten;
- evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening;
- analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd;
- inwinnen van inlichtingen bij de directie over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Verklaring over de in het rapport opgenomen andere informatie

Het rapport omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alkmaar, 29 september 2023
RSM Netherlands Accountants N.V.

Was getekend

drs. J.W.A. van der Ham RA